

Oculi 12-3-2023 Bergkerk

Gemeente van Christus,

Zes jaar lang fietste ik al zwoegend door weer en wind tot halverwege de Amersfoortse Berg om op het stedelijk gymnasium te leren hoe ik – zoals sommige leraren dat noemden – me binnen de elite van de samenleving zou moeten gedragen. Zo begon afgelopen woensdagavond de indrukwekkende bergrede van Dilara Bilgiç. Ik ben, zoals dat heet, een klassenmigrant. Ik stijg. Ontstijg mijn oude omgeving. Het lagere. Ben hoogwaardiger. Maar - zo zei ze - ik verlies ook wat. Ik krijg er nieuwe ervaringen bij die ik voorheen in mijn oude bubbel moest ontberen. Maar verlies ik er niet minstens net zoveel, omdat ik me van de ene bubbel naar de andere begeef? Onze samenleving is toch vaak een samenleving in eigen fragmenten. Misschien kan dat ook niet anders, je zoekt elkaar toch op, ergens heb je een klik met elkaar ... maar hoe kun je dan met elkaar verbonden blijven als ieder in zijn of haar eigen bubbel blijft. De splinter in het oog van de ander is vlug gevonden maar die balk in je eigen oog dat is misschien wel veel moeilijker. Hoe kan het weer gaan stromen tussen mensen? Hoe kunnen al die eilandjes van 'ons soort mensen' elkaar echt zien en wederkerig verbinding aangaan? Hoe kan het gaan stromen als verhoudingen zijn vastgelopen? Ik lees de Bijbellezingen vanmorgen tegen de achtergrond van deze vragen. Het zijn bronverhalen. We horen over een bijpraatsessie met Mozes. Allemaal leuk en aardig, dat bevrijdingsverhaal, maar het schuurt wel ... waarom heb jij Mozes ons in godsnaam uit Egypte geleid? Toch niet om in deze Godgeklaagde woestijn van de dorst om te komen. Het is één grote klaagzang. Ze bekvechten, staat er letterlijk in het Hebreeuws. Mozes vertaalt de klacht van het volk als een aanklacht naar God. Wat beproeven jullie de Ene?, zegt hij. Hij hoort de klacht van het volk als een aanklacht tot God. En daarmee ontmaskert hij het onderliggende godsbeeld. Jullie intimiderende klacht klinkt als manipulatie, als een dreinend kind, je wilt je zin krijgen. Mozes schreeuwt het uit. En in de stilte die volgt op de schreeuw ontwikkelt zich een nieuwe inzet. Het is min of meer een liturgische handeling. Dan zegt de Ene tot Mozes: 'Steek over voor het aanschijn van de gemeente'. Creëer ruimte. Zoek een lege plek, niet opgevuld met religieuze godsbeelden, maar een open ruimte, open voor een mogelijke aanwezigheid. En neem een voorwerp mee dat symbool staat voor de bevrijdende tocht - een staf om te gaan-, symbool van op weg zijn, symbool ook van wat je hebt achtergelaten in dat land van de angst, toen je op weg ging. Neem die staf en sla de rots. Wateren zullen er uitstromen. Drinken zal de gemeente. Daar is de bron, met de staf van het verhaal van bevrijding bekloppen we de rots al die rotsvaste overtuigingen, al die systemen, al die onvrijheid, al die angst, al die zorgen al die pijn ... het is zo massief, als een rots die je dreigt te verpletteren ... beklop de rots met de staf van het verhaal van bevrijding en het zal een bron voor je zijn. Een bron van levend water. Nu dient die bron zich niet zomaar aan. Daar moet je de balk in je eigen oog behoorlijk voor onderzoeken. Zo blijkt uit het gesprek van Jezus met een Samaritaanse vrouw, een gesprek bij de waterput, de ideale plaats voor een goed gesprek. De waterput is als een soort echo. Heb je wat te drinken voor me? Dat is de openingsvraag. Niet bijster origineel. Weer een man, die toenadering zoekt, zullen we wat drinken? Zo gaat het altijd. 'Joden spreken toch niet met Samaritanen'. Ze geeft zich niet zomaar gewonnen. Ze kijkt in de put, de put van vader Jacob. Ergens is er water, al is het diep, ... maar het is er. Ergens zweeft de belofte waarvan Jacob ook al droomde, over dat vreemde land, van melk en honing. Ergens is daar het verhaal van Mozes, die de rots beklopte, een bron van water. Het zweeft daar toch ergens in die put, water om te kunnen leven, levend water. Levend water, het laat haar niet los. Het woord is gevallen, haar vergeten dorst is gewekt. Ze hoort de man weer spreken: "maar het water dat ik zal geven zal worden tot een fontein van water dat springt ten eeuwigsten leven". En voor dat ze er erg in heeft valt ze de onbekende man in de rede: "Heer geef mij van dit water". In ieder pastoraal gesprek had de herder dit haar van harte beloofd. Zeker ik schenk u levend water, zoveel u maar wilt. Comfort, ... maar Jezus doet iets anders...challenge 'Ga, roep uw man en kom hier'. Dat doet pijn. Met deze vraag betreedt hij verboden grond. Hij brengt het taboe ter sprake. Een taboe dat als een loodzware last in stilte wordt gedragen. 'Ik heb geen man!' Er moet meer gebeuren, puinruimen, uitspreken, onder ogen komen, ook met je eigen vooroordelen. Balken en splinters. Was het werkelijk altijd die ander die schuldig was? Waar was ik? "Maar het uur komt, zegt Jezus, het uur komt en is er nu dat de waarachtige aanbidders de vader zullen aanbidden in geestkracht ... want naar hen die zo aanbidden is de Vader op zoek". Het uur komt en is nu. Het raakt. De vrouw bij de bron voelt zich tot in al haar vezels begrepen. Het verlangen dat zij ondanks alles in haar leven heeft bewaard, ...ze heeft het zich niet laten afnemen verlangen naar levend water ..., ... dat verlangen gaat nu stromen. De vrouw zegt ineens: Ik weet dat de Messias komt... Zo heeft ze nog nooit gesproken, maar ze heeft ook nooit zonder die hoop geleefd. Ze laat haar kruik voor wat het is en ze danst terug naar de stad, in de hoop dat muren oren hebben. Leven op zichzelf is zo nu en dan al een hele opgave. En soms ontdek je dat de opgave ontspringt aan de gave. Met het verhaal van Mozes bekloppen we de rots van de angst ... daar gaat het stromen, het water dat ik geef is een innerlijke bron van hoop. Levend water.

Het is een verlangen dat wakker wordt geroepen O sla de rots .. opdat ik ween - zo dichte Vasalis Laat het weer stromen een mens gekend en bemind door de Eeuwige. Amen